

Persoanele în vârstă măsoară și normalizează „pulsul” comunității

De la stânga la dreapta: Natalia Coșleț, Grigore Lăcătuș, Valentina și Petru Vasileac – locuitori ai comunei Șişcani.

ÎN MOLDOVA SUNT LOCALITĂȚI UNDE PERSOANELE DE VÂRSTA A TREIA se implică activ în procesul decizional și împreună cu autoritățile publice locale găsesc soluții pentru cele mai stringente probleme. Experți sunt de părere că implicarea oamenilor de vârstă a treia în viața comunității este un garant că le sunt respectate drepturile la informare, asociere și participare.

De cinci ani, în comuna Chișcăreni din raionul Sângerei, persoanele în etate au un rol decisiv în planificarea activității autorităților locale. Inițiativele de îmbunătățire a condițiilor de trai sau cele ce țin de organizarea activităților culturale trec mai întâi prin „Clubul seniorilor”, un grup local format din persoane de vârstă a treia. De ochii vigilenți ai membrilor Clubului nu „scapă” nici o problemă din comună. „Ne întâlnim de două ori pe lună la Centrul de Ori-

Pe acest panou, Eugenia Fodor, asistent comunitar din Șişcani, adună propunerile persoanelor în etate privind dezvoltarea localității. Foto: Lilia Zaharia

entare și Promovare Europeană „Dialog” și discutăm probleme din diferite domenii. Ultima a fost cea despre gunoșiile neautorizate. Acum, slava Domnului, cu ajutorul cetățenilor și a primăriei, în localitate au fost procurate tomberoane, iar săptămânal, gunoiul este luat și transportat din sat”, povestește Eugenia Musteață, o doamnă de 65 de ani, membră a „Clubului seniorilor”.

Nici activitățile culturale nu sunt neglijate de seniorii din Chișcăreni. Cu patru ani în urmă, membrii Clubului au fost inițiatorii Festivalului „Sarmalelor și Plăcintelor”, eveniment la

care fiecare gospodină din comună își arată iscusința culinară. „Este foarte bine că ideile persoanelor în etate sunt susținute și promovate de tinerii de la noi, care sunt și ei foarte activi”, menționează Ana Zadnipro, de 80 de ani – cel mai în vârstă membru al Clubului.

„Sfatul înțelepților” din Șişcani își ajută semenii

Persoanele în etate au un rol decisiv și în administrarea comunei Șişcani din raionul Nisporeni. În anul 2013, bătrânii au început să se implice în multe activități sociale și cul-

Masă rotundă la Chișcăreni despre rolul persoanelor în etate în viața comunității.

Sursa: Centrul de Orientare și Promovare Europeană „Dialog”

turale, odată cu deschiderea Centrului multifuncțional „Nicolae Semigrand” (fost boier pe moșia căruia a fost construită clădirea). Ei au format „Sfatul înțelepților”, se întâlnesc periodic și discută despre problemele cu care se confruntă semenii lor, fiind propuse și soluții. Problemele vârstnicilor sunt abordate în cadrul ședințelor Consiliului local de către Consiliul persoanelor în vârstă - o structură informală, alcătuită din nouă membri. Deoarece din comuna Șişcani fac parte trei sate: Șişcani, Drojdieni și Odaia, fiecare membru al Consiliului colaborează cu câțiva voluntari, care

îl informează despre situația și problemele bătrânilor din aceste localități. Deseori, aceștia îndeplinesc și rolul de asistenți sau lucrători sociali. Natalia Coșleț, una dintre voluntare, a anunțat „Sfatul înțelepților” că vecina sa, Valentina Vasileac, în vârstă de 75 de ani, și-a fracturat piciorul și are mare nevoie de ajutor, deoarece nu se poate deplasa de câteva luni. La ședința Sfatului, doamna Coșleț a fost imputernicită să o viziteze zilnic și s-o ajute la treburile din gospodărie. „Nu știu ce făceam dacă nu mă ajuta această femeie. Să fie sănătoasă, că are putere și răbdare să vină în fiecare zi la mine. E bine când

în sat problema unui om devine o preocupare comună”, spune Valentina Vasileac.

Liderul Consiliului, Grigore Lăcătuș, menționează că este foarte important ca persoanele în etate să se simtă utile și să poată socializa. „Am lucrat 40 de ani în calitate de pedagog, dintre care 25 de ani am fost directorul școlii. Atunci știam foarte bine care sunt problemele copiilor și ale tinerilor, iar acum încerc să aflu care sunt nevoile persoanelor în etate, deoarece am și eu o vârstă deja onorabilă, de 65 de ani”, spune dl Lăcătuș.

Experta Centrului de Informare în Domeniul Drepturilor Omului (CIDO), Mihaela Ajder este de părere că implicarea persoanelor în etate în procesul decizional al comunității, bazată pe principiul respectării drepturilor omului, reprezintă un garant al dezvoltării durabile. „În momentul în care beneficiarul final al unei decizii este implicat în discuții, atunci calitatea deciziei este una mai bună. În acest caz, principiul democrației participative asigură și o abordare nediscriminatorie”, conchide experta CIDO.

GLOSARUL DEMOCRAȚIEI PARTICIPATIVE

- **Parte interesată** – cetățeni, asociații constituite în corespundere cu legea, persoane juridice de drept privat, care vor fi afectați, ar putea fi afectați de adoptarea deciziei și care pot influența procesul decizional;
- **Recomandare** – orice sugestie, propunere sau opinie cu caracter consultativ, exprimată verbal sau în scris de cetățeni, de asociațiile constituite în corespundere cu legea, de alte părți interesate pe marginea proiectelor de decizii elaborate;
- **Consultare publică** – comunicare reciprocă între cetățeni, asociații constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate, pe de o parte, și autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi, pe de altă parte, în rezultatul căreia ambele părți sunt informate și pot influența procesul decizional.

Sursa: Legea privind transparența în procesul decizional

Practicile europene de respectare a drepturilor persoanelor în vârstă vor fi aplicate și în Moldova

ÎN FEBRUARIE 2014, COMITETULUI DE MINIȘTRI AL Consiliului Europei (CE) a adoptat un document ce vizează, în mod special, drepturile persoanelor în vârstă. Astfel, *Recomandarea CM/Rec(2014)2 cu privire la promovarea drepturilor omului ale persoanelor în vârstă* include mai multe principii ce trebuie respectate în raport cu persoanele din această categorie. Republica Moldova va aplica aceste practici începând cu anul 2016.

Privit documentului, persoanele în etate trebuie să se bucure de drepturi și libertăți fără a fi discriminate pe motiv de vârstă. Se specifică faptul că vârstnicii au dreptul de a lua decizii independente cu privire la toate problemele care îi vizează, cum ar fi: proprietatea, veniturile, locul de trai, sănătatea etc.

Totodată, Recomandarea stipulează o serie de bune practici im-

Foto-simbol.
Sursa: www.descopera.ro

plementate de unele state europene, ce pot ajuta guvernele din alte țări să adopte măsuri similare. Bunăoară, Polonia are un Program Național intitulat: „Universitățile Vârstei de Aur”, în cadrul căruia sunt organizate evenimente educaționale, punându-se accent pe munca voluntară a persoanelor în etate, dar și pe integrarea acestora în societate și participarea activă în viața comunitară. O altă practică recomandată de CE este cea din Spania. În această țară activează „Consiliul persoanelor în vârstă”, o structură alcătuită din

reprezentanți ai administrațiilor de diferite nivele și ai societății civile. Consiliul rezolvă probleme ce țin de condițiile și calitatea vieții persoanelor în etate. În același timp, în Cehia a fost adoptat „Planul Național de Acțiuni de Promovare a Îmbătrânirii Pozitive (2013-2017)” care prevede măsuri de sprijinire a persoanelor în etate în cazuri de abuz sau neglijare. Estonia a adoptat o nouă variantă a „Strategiei pentru Îmbătrânirea Activă (2013-2020)”, document ce abordează subiecte legate de incluziunea socială, ocu-

parea forței de muncă sau instruirea continuă a vârstnicilor până la adânci bătrâneți.

În Republica Moldova de asemenea se întreprind anumite măsuri la nivel național de asigurare a respectării drepturilor persoanelor în etate. Astfel, în luna iunie 2014, Guvernul a adoptat *Programul pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici*, document ce stabilește, între altele, următoarele dispoziții: „sporirea gradului de implicare a persoanelor în vârstă în viața socială prin măsuri de susținere a activității lor obștești; crearea condițiilor ce vor reduce riscul excluziunii și marginalizării sau izolării sociale; antrenarea practicilor de prevenire a discriminării, a abuzului și oricărei violențe față de vârstnici”. Documentul mai prevede că persoanele în etate trebuie să fie incluse în mod explicit în procesele decizionale privind problemele care îi vizează nemijlocit. Planul de acțiuni privind realizarea obiectivelor din acest Program include perioada 2014-2016.